

ÄRENDE **Svenskspråkig utbildning av räddningsbefäl**

KLAGOMÅLET

Klaganden har i ett klagomål till justitiekanslern 26.8.2016 kritiserat Räddningsinstitutet för att det inte bereder svenskspråkiga personer möjlighet att delta i inträdesförhör och utbilda sig till brandingenjör/brandbefäl på samma villkor som finskspråkiga personer.

Klaganden berättar att han haft för avsikt att söka till brandbefälsutbildning, men fått höra att sådan inte ordnas på svenska. Räddningsinstitutet hade också meddelat att inträdesprov inte ordnas på svenska och att det inte är tillåtet att använda finsk-svensk ordbok vid inträdesprovet.

Klaganden önskar att justitiekanslern undersöker huruvida det kan anses vara grundlagsenligt att statsfinansierad utbildning anordnas enbart på finska, fastän man är tvungen att behärska svenska om man arbetar inom ett tvåspråkigt räddningsverk som verkar på orter där majoritetsspråket är svenska. Klaganden anser att han som svenskspråkig vid urvalsprovet försätts i en sämre situation än finskspråkiga sökande om han är tvungen att avlägga provet på finska.

UTREDNINGAR

Utredningar har begärts av inrikesministeriets räddningsavdelning, Räddningsinstitutet, undervisnings- och kulturministeriet, yrkeshögskolan Savonia samt Polisyrkeshögskolan.

AVGÖRANDE

Sakuppgifter

Utbildningen av befäl inom räddningsbranschen sköttes under den tid som klagomålet gäller av yrkeshögskolan Savonia, som enligt undervisnings- och kulturministeriets undervisningstillstånd är enspråkigt finskspråkig, i samarbete med Räddningsinstitutet.

Inrikesministeriets räddningsavdelning, Räddningsinstitutet, undervisnings- och kulturministeriet samt yrkeshögskolan Savonia har i sina utredningar medgett att utbildningen av befäl inom räddningsbranschen under den tid klagomålet avser har getts enbart av yrkeshögskolan Savonia i samarbete med Räddningsinstitutet och enbart på finska. Uppgifterna om att man varit tvungen att skriva urvalsprovet på finska och att det då inte varit tillåtet att använda finsk-svensk ordbok har även bekräftats.

Från och med den 1 januari 2017 har lagen om Räddningsinstitutet och lagen om Polisyrkeshögskolan ändrats så att examineringsrätten för yrkeshögskolexamen för räddningsbranschen överfördes från yrkeshögskolan Savonia till Polisyrkeshögskolan (lagändringarna 1173/2016 och 1174/2016, Regeringens proposition 157/2016).

Polisyrkeshögskolan är tvåspråkig, men har efter den nya lagens ikraftträdande tillsvidare inte ordnat någon svenskspråkig utbildning av befäl inom räddningsbranschen. Polisyrkeshögskolan anser i sin utredning att också svenskspråkiga befälskurser borde ordnas, då tvåspråkiga kurser av praktiska skäl är problematiska. Samtidigt framhåller högskolan att en svenskspråkig studerande på en finskspråkig kurs har rätt att använda sitt modersmål t.ex då hen skriver en forskningsrapport som lärdomsprov.

Polishögskolan framhåller att inrikesministeriet besluter om användningen av anslagen för räddningsbranschen (35 § i lagen om Räddningsinstitutet) samt om antalet studerande som årligen kan antas för att utbildas till räddningsbefäl (21 § i lagen om Polisyrkeshögskolan).

Bedömning

I grundlagens 17 § finns bestämmelser om rätt till eget språk och egen kultur. Enligt paragrafens 1 moment är Finlands nationalspråk finska och svenska. I paragrafens 2 moment sägs att vars och ens rätt att hos domstol och andra myndigheter i egen sak använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska, samt att få expeditioner på detta språk skall tryggas genom lag. Det allmänna skall tillgodose landets finskspråkiga och svenskspråkiga befolknings kulturella och samhälleliga behov enligt lika grunder.

Svenskspråkiga personers möjlighet att utbilda sig till befäl inom räddningsbranschen har onekligen varit bristfällig före de tidigare nämnda lagändringarna 1.1.2017. Av de utredningar som inrikesministeriets räddningsavdelning, Räddningsinstitutet, undervisnings- och kulturministeriet och yrkeshögskolan Savonia har gett framgår dock inte att nämnda myndigheter skulle ha förfarit lagstridigt på ett sådant sätt som skulle ge anledning till laglighetsövervakningsåtgärder.

Det är inte skäl att i detta sammanhang i detalj redogöra för innehållet i myndigheternas utredningar. Till klaganden sänds kopior av utredningarna som bilagor till detta beslut.

Även om inget konkret lagbrott kan påvisas förfaller emellertid förbudet för svenskspråkiga personer att använda finsk-svensk ordbok vid inträdesförhöret ogrundat. Med beaktande av den övergripande tanken bakom grundlagens 17 § kunde man ha väntat sig att Räddningsinstitutet och Savonia åtminstone kunde ha varit såpass tillmötesgående att de låtit klaganden som synes ha varit villig att inleda studier på finska och av allt att döma även gått med på att skriva inträdesförhöret på finska, använda finsk-svensk ordbok vid inträdesförhöret.

Slutsatser och åtgärder

Med beaktande av att utbildningsansvaret för befäl inom räddningsbranschen från och med 1.1.2017 övergått på Polisyrkeshögskolan, och då Polisyrkeshögskolan meddelat att den anser att svenskspråkiga befälskurser bör anordnas, anser jag det som en tillräcklig laglighetsövervakningsåtgärd att för framtiden påminna Polisyrkeshögskolan och inrikesministeriet i egen- skap av resursfördelare om att vid besvarandet av efterfrågan på utbildning ta hänsyn till stad- gandet i grundlagens 17 § enligt vilket det allmänna skall tillgodose landets finskspråkiga och svenskspråkiga befolknings kulturella och samhällseliga behov enligt lika grunder.

I nämnda avseende sänder jag avskrifter av detta beslut till Polisyrkeshögskolan och inrikesmi- nisteriet. Även Räddningsinstitutet, undervisnings- och kulturministeriet och yrkeshögskolan Savonia erhåller avskrifter av beslutet till kännedom.

Biträdande
justitiekanslerns ställföreträdare

Kimmo Hakonen

Äldre justitiekanslerssekreterare

Tom Smeds

JUSTITIEKANSLERSÄMBETET
